

BÖLGESEL GÜÇ

TÜRKMENİSTAN

Türkmenistan Orta Asya'nın en istikrarlı büyüyen ekonomisine sahip ülke konumuna geldi. Dünyadaki ekonomik krizlere rağmen kalkınma programlarına uygun bir şekilde devam eden **Türkmenistan'ın 2013 yılında GSYİH %10,2'e** ulaştı.

Orta Asya'nın parlayan yıldızı Türkmenistan, yaklaşık 6 milyonluk nüfusu, 491 bin kilometrekarelik alanı ile bölgenin en önemli ülkelerinden biri. Bir yandan zengin doğal gaz ve petrol yatakları, bir yandan ülkenin yeniden inşa edilmesi nedeniyle büyük yatırım potansiyeli, Türkmenistan'ı uluslararası yatırımcılar için cazip bir ülke konumuna getiriyor. Ekonomik ve siyasi istikrarıyla Türkmenistan'ın adeta bir "barış havzası" olması, bu konumunu iyice güçlendiriyor. Türkmenistan yönetiminin uyguladığı ekonomik programlar, ülkenin kalkınmasına ve sanayileşmesine yönelik attığı adımlar son yıllarda uluslararası şirketlerin dikkatini çekiyor. Türkmenistan, tekstilden turizme, sağlıktan enerjiye dev yatırımlara sahne oluyor. Kalkınma hamlesiyle zenginleşen Türkmenistan, diğer yandan Rusya, Çin ve Japonya gibi ülkelerle işbirliğine giderek "bölgesel güç" olma yolunda hızla ilerliyor. Nitekim 2013 yılında Türkmenistan Orta Asya'nın en istikrarlı büyüyen ekonomisine sahip ülke konumuna geldi..

EKONOMİK GÖSTERGELER

Türkmenistan'ın büyük bölümü çöllerle kaplı olmasına rağmen sulanabilen arazilerde tarım yoğun olarak yapılmakta, ülkede Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYİH) %10'unu tarımsal faaliyetler oluşturuyor. Pamuk ve buğday en önemli ürünler olup, üretilen pamuğun büyük bölümü ihraç ediliyor, buğday ise iç pazarda tüketiliyor.

Mega projeler kapsamında Çin ile doğal gaz projesini devreye sokan Türkmenistan, ülkeyi Afganistan üzerinden Pakistan ve Hint Okyanusu'na bağlayacak TAPI projesiyle doğal gazını Uzak

Doğu pazarlarına ulaştırmayı hedefliyor. Enerjideki dev projelerden biri olan Nabucco ile Batı pazarlarına ulaşmayı hedefleyen Türkmenistan, sanayi tarım, tekstil ve turizm sektörlerinde de büyüyerek ekonomisini çeşitlendirme stratejisi izliyor.

2013 yılında GSYİH 55 milyar dolara ulaşan Türkmenistan'ın sanayide %7,3, inşaatta %17,3 büyüme gerçekleştirdiği, dış ticaret hacmnin 31 milyar dolar seviyesine ulaştığı belirtiliyor.

Türkmenistan'da kişi başına düşen milli gelir ise 9 bin 700 dolar. Dış ticaret hacmi hızla artan Türkmenistan'ın 2013 yılında ihracatı 17,1 milyar dolar, ithalatı ise 12,4 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Bunula birlikte, doğal gaz zengini Türkmenistan'ın IMF verilerine göre %3,3 seviyesindeki kabul edilebilir bir cari işlemler açığıyla (açık 2012'de %0 oldu) %10,2'lik büyüme kaydettiği görülüyor. Yine IMF verilerinde, Türkmenistan'ın 1996-2005 yılları arasında ortalama %9,9, 2006-2013 yılları arasında da ortalama %11'lik büyüme seviyesini yakaladığı belirtiliyor. IMF'nin Türkmenistan için 2014 ve 2015 için ekonomik büyüme tahminleri de, sırasıyla %10,7 ve 12,5. Bütün bu veriler Türkmenistan ekonomisinin sağlıklı işlediğini gösteriyor.

TÜRKMENİSTAN EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ

Türkmenistan'ın sanayi üretimi son dokuz yılda beş kat artış gösterdi. Türkmenistan'da modern teknolojilerle donatılmış, ihracat odaklı tekstil sanayisi de ekonomiye önemli katkı sağlıyor. Tekstil endüstrisinin gelişimi istihdamı destekliyor. Türkmenistan'da tekstil komplekslerinin inşaatına yönelik uluslararası yatırımcıların çekilmesi için uygun koşullar oluşturulduğu gözlemleniyor. Ülkede halı dokumacılığı da oldukça gelişmiş durumda. Halı dokumacılığı sanatının geliştirilmesi ve teşvikinde "Türkmenhalı" devlet kurumu büyük rol oynuyor. İpek sanayinin geliştirilmesi ve imalatına da büyük önem veriliyor. İnşaat sektörünün GSYİH payı yaklaşık %6 olan Türkmenistan'da, inşaatlarda ve yapı malzemeleri sanayisinin işletmelerinde ülke ekonomisinde çalışan toplam işçi nüfusunun %9'dan fazlası istihdam ediliyor. Türkmenistan'ın inşaat sektöründe 3 binden fazla işletme ve kuruluş bulunuyor. Ülkede tarım temel hedefler arasında olup, yerli tarım üreticilerine teşvikler sağlanıyor. Ayrıca, Türkmenistan hükümeti gübre ve diğer maliyetleri satın alma işleme konularında %50 indirimle çiftçilere destek sağlıyor. Yine tarım endüstrisi teknolojilerini satın alma işlemi devlet tarafından destekleniyor.

2017 yılında Asya Olimpiyatları'nın Aşkabat'ta yapılacak olması nedeniyle ülkede spor merkezleri, oteller, kültür merkezleri, müzeler, hastaneler, konutlar ve alışveriş merkezlerinin sayıları hızla artıyor.

Türkmenistan, ülke ekonomisinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlayan altyapının önemli alt sektörü kara yolu, demir yolu, deniz ve nehir limanları, boru hatları olarak ulaştırma ve iletişim sisteminin gelişmesine büyük önem veriyor. Ülkede hızlı bir şekilde otomatik telefon santrallerinin yenilenmesi ve inşası, uluslararası şebekelerin genişletilmesi, üye sayısının ve iletişim hizmetlerinin çeşidinin artırılmasıyla, telekomünikasyon altyapısı geliştiriliyor.

Hazar Denizi'nin Türkmen kıyısındaki şifa veren doğal güzelliği turizmin gelişmesine yönelik büyük bir fırsat oluşturuyor.

DÜNYADAKİ KARGAŞA VE SAVAŞ TEHDİDİNDEN UZAK KALMAYI "BİTARAFLIK" POLİTİKASIYLA BAŞARAN **TÜRKMENİSTAN, TÜRKİYE, RUSYA, ÇİN VE JAPONYA İLE DOĞALGAZ İÇİN YAPTIĞI MİLYARLARCA DOLARLIK ANLAŞMALARLA** BÖLGESEL GÜÇ HALİNE GELİYOR, ENERJİ ÜSSÜ OLUYOR.

Türkmenistan'da Avaza Ulusal Turizm Bölgesi otel ve tatil köyleri projeleri sürdürülüyor. Avaza'dan birkaç saat uzaklıkta yerleşen Mollagara gölü, tuzlu suyu ve şifalı siyah çamuru ile omurga ağrısı bulunan insanlara doğal tedavi sunuyor.

Ülkenin başlıca ihracat ortakları Çin, Rusya, İran; ithalat ortakları ise Türkiye, Çin ve Rusya. Türkmenistan demir-çelik, inşaat malzemesi, gıda ürünleri, makine ve araç satın almakta; doğalgaz, petrol, petro-kimya ürünleri, elektrik ve pamuk satmakta.

TÜRKİYE İLE TÜRKMENİSTAN ARASINDA TİCARİ İLİŞKİLER

Türkmenistan'da faaliyet gösteren başta inşaat şirketleri olmak üzere Türk firmaları iki ülke arasında gerçekleşen ticaret hacminin büyük bir bölümünü gerçekleştiriyor. Türkiye'nin 2013 yılında Türkmenistan'a ihracatı 2 milyar dolar, ithalat ise 655 milyon dolar olarak kaydedildi. Türkiye, Türkmenistan'dan pamuk/tekstil ürünleri, enerji, kimya ve tarım ürünleri ithal ederken, Türkmenistan Türkiye'den metal, beyaz eşya, elektronik ürünleri, gıda, tekstil sanayi ürünleri, işlenmiş gıda ürünleri, inşaat malzemeleri, ulaştırma araçları ve ilaçlar ithal ediyor. Türkiye ile Türkmenistan arasındaki ticari ilişkiler, özellikle müteahhitlik alanında 2008 yılından itibaren rekor seviyelere ulaşan taahhütlerle birlikte hızlı bir artış ivmesi kazandığı gözlemleniyor. Türkmenistan'da faaliyet gösteren Türk müteahhitlik firmaları 2012 yılında 4,9 milyar dolar, 2013 yılında ise 10,6 milyar dolar değerinde proje üstlendikleri ve Türkmenistan'ın son 20 yıllık döneminde, Türkiye müteahhitlik sektörünün en fazla proje üstlendiği ülkeler arasında birinci sırada yer alıyor. Türkmenistan'da bugüne kadar Türk müteahhitlik firmalarınca üstlenilen proje sayısı 1400'ün üzerinde olup, toplam proje tutarı 40,8 milyar dolar. 600'den fazla Türk şirketinin kayıtlı olduğu Türkmenistan'da başta müteahhitlik hizmetleri olmak üzere, enerji, tekstil, altyapı gibi alanlarda Türk firmaları çeşitli projeler gerçekleştiriyor. Türkmenistan'daki toplam Türk yatırımı 287 milyon dolar. Türkiye'de 163 adet Türkmenistan sermayesine sahip şirket faaliyet gösteriyor. Türkiye ile Türkmenistan arasında sosyal ve kültürel alanda da yakın ilişkiler mevcut. Turizm alanında en hızlı büyümeyi gerçekleştiren ülkelerden biri olan Türkiye'ye her yıl çok sayıda Türkmen vatandaşı turizm veya ticaret amacıyla geliyor. 2013 yılında Türkiye'ye gelen Türkmen ziyaretçi sayısı 150 bin.

Ayrıca Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) kanalıyla bugüne kadar Türkmenistan'a yapılan kalkınma yardımları, 15 milyon doları bulduğu görülüyor.